

Informácia o priebehu rokovania

Rady vlády Slovenskej republiky na podporu exportu a investícií zo 14. decembra 2016

Rokovanie Rady vlády Slovenskej republiky na podporu exportu a investícií (ďalej len „Rada“) otvorili spolupredsedia Miroslav Lajčák, minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Peter Žiga, minister hospodárstva SR, ktorý rokovanie viedol. Na základe rozhodnutia vlády zo dňa 2. novembra 2016 je aktuálny počet členov Rady 14 (pôvodne 18), z toho 2 spolupredsedia a 8 členov (t.j. 10 členov s hlasovacím právom). Tajomníčka Rady je členkou Rady bez hlasovacieho práva a štatutárni zástupcovia Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu, Slovenskej agentúry pre cestovný ruch, Slovak Business Agency a Slovenskej záručnej a rozvojovej banky sú členmi Rady s poradným hlasom. Na 2. rokovaní Rady v roku 2016 bolo podľa prezenčnej listiny prítomných 10 členov s hlasovacím právom, čím bola splnená podmienka pre uznášaniaschopnosť Rady (t.j. účasť aspoň 6 členov Rady).

Minister hospodárstva SR P. Žiga v úvode osobitne privítal nových členov Rady – zástupcov Slovak Business Agency, Asociácie zamestnávateľských zväzov, Slovenskej záručnej a rozvojovej banky a Slovenskej asociácie malých a stredných podnikov a vyjadril presvedčenie, že nové zloženie Rady prispeje k lepšej koordinácii presadzovania obchodno – ekonomických záujmov a jednotnej prezentácii SR v zahraničí prostredníctvom intenzívnejšej spolupráce a dialógu štátnej správy a podnikateľského sektora.

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR M. Lajčák rovnako zdôraznil dôležitosť stretnutia Rady v novom zložení, ktoré je výsledkom návrhov prijatých na jej februárovom rokovaní. Zároveň však podčiarkol, že zrušenie členstva pre bývalých členov neznamena ich vylúčenie z prebiehajúceho dialógu a dodal, že sa budú môcť naďalej aktívne zapájať do dialógu a aktivít v rámci pracovných skupín (PS) - PS na koordináciu aktivít RVPEI, PS pre stratégiu vonkajších ekonomických vzťahov, PS pre koordinovanú prezentáciu Slovenska v zahraničí. V prípade, že bude na programe agenda RVPEI, ktorá sa ich dotýka, budú prizvaní zúčastniť sa na rokovaní Rady. Na záver svojho vystúpenia M. Lajčák vyjadril presvedčenie, že prevaha zástupcov podnikateľskej obce bude mať pozitívny vplyv na ich aktivitu a na prácu Rady a kvalitu jej výstupov.

Následne minister P. Žiga prítomným predstavil agendu 2. rokovania Rady.

Bod 1: Schválenie programu

Substantívne body

Bod 1: Schválenie programu

Bod 2: Zameranie ekonomickej diplomacie v oblasti bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov do roku 2020

Bod 3: Druhá monitorovacia správa o plnení cieľov Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 – 2020

Rôzne:

Bod 4: Informácia k implementácii „značky Slovensko“

Rada jednohlasne schválila program 2. rokovania Rady, bez výhrad a návrhov na zmenu programu.

Bod 2: Zameranie ekonomickej diplomacie v oblasti bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov do roku 2020

Materiál na rokovaní Rady uviedol minister ZVaEZ, M. Lajčák. Predkladaný materiál nadväzuje na dva rámcové materiály, ktorými sú Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014-2020 (marec 2014) a Programové vyhlásenie vlády a kladie si za cieľ navrhnúť opatrenia a inovatívne nástroje na zvýšenie výkonu bilaterálnej a multilaterálnej ekonomickej diplomacie, vrátane jej inovačnej dimenzie. M. Lajčák pripomenul koordinačnú, integračnú a akceleračnú úlohu MZVaEZ SR ako gestora ekonomickej diplomacie v rámci systému orgánov štátnej správy. Zároveň uviedol aktivity, ktoré s cieľom plnenia úloh ekonomickej diplomacie v horizonte roku 2020 MZVaEZ SR realizuje a plánuje realizovať vrátane služieb Podnikateľského centra MZVaEZ pre podnikateľov, pokračovanie projektovej schémy ekonomickej diplomacie, ktorá predstavuje nový zdroj financovania na presadzovanie priorít ekonomickej diplomacie pre ZÚ SR. Za dva roky existencie predmetnej schémy bolo zrealizovaných celkovo 38 projektov. Príkladmi systémových zmien je aj rozvíjanie nových inovatívnych foriem fungovania ekonomickej diplomacie, predovšetkým zriadenie Obchodnej rady SABIC v USA a prvého inovačného styčného úradu SR vo Fínsku. M. Lajčák zdôraznil potrebu inovatívneho a otvoreného prístupu podnikateľov, aj relevantných orgánov štátnej správy a preberanie skúseností a príkladov dobrej praxe zo zahraničia. Na záver svojho vystúpenia M. Lajčák požiadal členov Rady o predloženie vstupov k návrhom inovatívnych foriem kapacitného posilnenia ekonomickej diplomacie (do 31.1.2017). Vecná diskusia ku vstupom by mala prebehnúť na najbližšom rokovaní Rady.

Diskusia:

Štátna tajomníčka Ministerstva financií SR Dana Meager otvorila diskusiu otázkou týkajúcou sa ďalšej spolupráce SR s členskými krajinami Euroázijského hospodárskeho priestoru (EEU) a perspektívami aktivít SR vo vzťahu k projektu tzv. novej Hodvábnej cesty. M. Lajčák v reakcii zdôraznil jednoznačnú potrebu pokračovania participácie SR na obchodno – ekonomickom dialógu smerom na východ, zároveň však pripomenul obmedzené možnosti SR ovplyvniť externé faktory, akými sú napríklad sankcie EÚ voči Rusku. Potvrdil však záujem SR na nájdení riešenia súčasnej situácie.

Prezident Asociácie priemyselných zväzov Alexej Beljajev vo svojom príspevku do diskusie vyjadril znepokojenie nad prílišnou dominanciou veľkých spoločností na exporte SR a nedostatočného zapojenia malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) do del'by práce. Vo vzťahu ku spolupráci s krajinami EEU vidí rezervy predovšetkým vo výraznej orientácii slovenského zahraničného obchodu na EÚ a absenciu produkcie a vývozu komplexných investičných celkov v podmienkach SR. Druhou výzvou je podľa A. Beljajeva reštrukturalizácia ekonomík v postsovietskom priestore vplyvom sankčných mechanizmov

medzinárodného spoločenstva. V duchu protekcionistických opatrení postsovietskej ekonomiky dovážajú zo zahraničia len statky, ktoré nie sú schopné v domácich podmienkach produkovať. Ak v dohľadnom horizonte nedôjde ku zmene politických a ekonomických vzťahov, hrozí podľa A. Beljajeva v dôsledku substitúcie dovozu riziko postupnej minimalizácie potenciálu prieniku na tieto trhy. Riešením situácie môže byť včasná aktivizácia MSP. V tejto súvislosti A. Beljajev vyzdvihol úspešnú spoluprácu s EXIMBANKA a SARIO, a zároveň artikuloval potrebu intenzívnejšej podpory výskumných a inovačných aktivít MSP a účasti na veľtrhoch a výstavách v zahraničí.

Generálny riaditeľ SARIO Róbert Šimončič reagoval na apel A. Beljajeva v súvislosti s myšlienkou dotovanej účasti slovenských MSP na výstavách a veľtrhoch v zahraničí. Členov Rady informoval o finalizácii národného projektu, ktorého gestorom je práve SARIO v spolupráci s SBA, pričom vyhlásenie prvých výziev na predkladanie žiadostí o štátnu podporu pre účasť na vybraných výstavách a veľtrhoch je očakávané už v prvom kvartáli roka 2017. R. Šimončič tiež pripomenul, že MSP, ktoré síce tvoria až 99,8% slovenského podnikateľského prostredia, majú podiel na exporte SR iba približne 27%. Väčšinu exportu generujú spoločnosti s počtom zamestnancov vyšším než 250, z ktorých je až 90% vlastnených materskými spoločnosťami zo zahraničia. V tejto súvislosti považuje za kľúčové MSP nielen v zahraničí prezentovať, no zároveň sa snažiť o ich zapojenie do dodávateľských reťazcov väčších spoločností.

Prezident Asociácie priemyselných zväzov Alexej Beljajev ponúkol agentúre SARIO spoluprácu pri nájdení čo najrelevantnejších výstav a veľtrhov pre slovenské spoločnosti s cieľom čo najlepšie reflektovať na dopyt podnikateľskej verejnosti.

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák pripomenul, že je potrebné zadefinovať, ktoré subjekty majú byť primárnym adresátom pomoci v rámci nástrojov, ktoré sú v rámci systému ekonomickej diplomacie k dispozícii. Vzhľadom na majoritný podiel zahraničného kapitálu vo veľkých spoločnostiach, generujúcich približne 80% exportu SR, by mali byť cieľovou skupinou pre podporu práve slovenské MSP.

Štátna tajomníčka Ministerstva financií SR Dana Meager prítomných ubezpečila, že Ministerstvo financií SR sa v súčasnosti aktívne zaoberá reformou daňovej politiky štátu vo vzťahu k MSP, ktorej cieľom je definovať, čo a v akej miere má na slovenské podnikateľské prostredie najvýraznejší vplyv. D. Meager tiež Radu oboznámila s aktivitami SR v rámci dialógu o harmonizácii zdaňovania v oblasti priamych daní a regulácii investičného portfólia na pôde EÚ. Najväčšie riziko pre SR predstavuje návrh EÚ týkajúci sa daňovej povinnosti zahraničných afiliácií priamo voči krajine, v ktorej sídli materská spoločnosť, miesto v krajine afiliácie, čo môže mať značný negatívny fiškálny efekt na príjmy do štátneho rozpočtu.

Prezident Slovenskej asociácie malých a stredných podnikov a živnostníkov Vladimír Sirotka ocenil skutočnosť, že predmetom diskusie vo fóre Rady sú MSP. Poukázal na potrebu zníženia značného byrokratického zaťaženia MSP, súvisiacich predovšetkým s výberom priamych daní pri exporte tovaru do zahraničia. Zároveň vyjadril potrebu

spolupráce firiem s ekonomickými diplomatmi v teritóriu najmä pri získavaní informácii, ktoré sú pre MSP dostupné spravidla za poplatok, čo môže pôsobiť ako limitujúci faktor pri ich prenikaní na zahraničné trhy.

Podpredseda Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory Július Kostolný sa vo svojom vstupe do diskusie poukázal na limity v personálnom obsadení slovenských zastupiteľských úradov v porovnaní s krajinami V4. Rozpočtové prostriedky vyčlenené na ekonomickú diplomáciu budú v roku 2017 ešte nižšie než v roku 2016. J. Kostolný uviedol, že vo vzťahu ku krajinám EEU stratila SR v dôsledku sankčného mechanizmu približne 20 – 30% pôvodného objemu vzájomného obchodu. Práve z tohto dôvodu by malo byť podľa J. Kostolného opätovné prenikanie na teritóriá EEU prioritou ekonomickej diplomacie v dlhodobom horizonte. Za primárny krok označil predovšetkým aktivity vedúce k podpisu bilaterálnych a multilaterálnych dohôd o vzájomnom uznávaní certifikácii a technických noriem. SOPK by zároveň privítala existenciu uceleného zoznamu slovenských spoločností, ktoré v rámci svojej obchodnej činnosti spolupracujú so zahraničím.

Člen výboru pre európske záležitosti a zahraničné vzťahy Republikovej únie zamestnávateľov Martin Benko poukázal na skutočnosť, že majoritným zdrojom financovania pre slovenské spoločnosti zo sektoru IT a IKT sú štrukturálne fondy EÚ. Z hľadiska dlhodobej perspektívy je kľúčom ku udržateľnej prosperite nevyhnutný ich prienik na zahraničné trhy. Vo vzťahu k ekonomickej diplomácii vyjadril M. Benko potrebu posilnenia personálnych kapacít ekonomických diplomatov predovšetkým v rozvojových teritóriách Afriky a Ázie, kde si špecifickosť trhu vyžaduje zvýšenú podporu a politické krytie podnikateľov zo strany materskej krajiny. Osvedčeným a fungujúcim nástrojom je organizácia podnikateľských misií pri príležitosti oficiálnych návštev ústavných činiteľov, no podľa M. Benka je potrebné na tieto krátkodobé aktivity v spolupráci so SARIO a MZVaEZ SR kontinuálne nadviazať aj v dlhodobom horizonte. M. Benko tiež pripomenul značný potenciál, ktorý predstavuje zapojenie sa MSP do projektov rozvojovej pomoci, ktorých realizácia môže byť prvým krokom pre vstup a ďalšie aktivity v príslušnom teritóriu.

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák v reakcii na príspevok M. Benka uviedol, že majoritná časť rozvojovej pomoci v súčasnosti síce smeruje do projektov zameraných na demokratizáciu spoločnosti v rozvojových krajinách, no pre MSP je dostupná široká škála nástrojov a projektových výziev EÚ v celkovej hodnote približne 22 mld. EUR. Na základe doterajších skúseností M. Lajčák odporučil podnikateľským subjektom zamerať sa viac na formálnu stránku predkladaných projektov, čím môžu signifikantne zvýšiť svoje šance na úspech.

Generálny riaditeľ Slovenskej agentúry pre cestovný ruch Marián Bujna ocenil, že predkladaný materiál Zameranie ekonomickej diplomacie v oblasti bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov do roku 2020 reflektuje aj problematiku zapojenia sektoru služieb do zahraničného obchodu, so špecifickým dôrazom na cestovný ruch. Podľa M. Bujnu by mala byť ekonomická diplomacia významným nástrojom na posilnenie cestovného ruchu na Slovensku. Štruktúra zahraničných návštevníkov SR sa postupne mení, medziročne sa neustále zvyšuje podiel návštevníkov zo vzdialenejších teritórií. V súvislosti so začlenením Slovenskej agentúry pre cestovný ruch pod Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho

rozvoja SR od 1. januára 2017 očakáva M. Bujna okrem iného intenzifikáciu spolupráce so zastupiteľskými úradmi v kontexte prezentácie Slovenska ako atraktívnej turistickej destinácie v zahraničí.

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák ocenil odborné pripomienky členov Rady a prínosné vstupy do diskusie. Členov Rady zároveň vyzval o ich formálne spracovanie, ktoré je základným predpokladom pre ich ďalšie zapracovanie a ich zaslanie do konca januára 2017.

Prezident Asociácie priemyselných zväzov Alexej Beljajev vyjadril potrebu zastúpenia Ministerstva školstva, vedy a výskumu SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v Rade, nakoľko hlavným problémom pre podnikateľské prostredie SR je nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Podľa A. Beljajeva je potrebná urýchlená štrukturálna reforma a nastavenie vzdelávacieho systému, nakoľko jej reálny efekt na trh práce a jeho štruktúru sa v súvislosti s priemernou dĺžkou štúdia prejavia najskôr až v horizonte približne 15 rokov.

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák v reakcii na vstup A. Beljajeva poznamenal, že zrušenie členstva v Rade pre Ministerstva školstva, vedy a výskumu SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR je predovšetkým snahou o zvýšenie flexibility Rady. Pripomenul, že tieto orgány štátnej správy s určitou nemôžu byť z diskusie vylúčené a ubezpečil prítomných, že pri riešení špecifických otázok na rokovaní Rady, budú na takéto rokovanie ich zástupcovia prizvaní.

Štátna tajomníčka Ministerstva financií SR Dana Meager vyzvala členov Rady na dodanie prioritizovaného zoznamu krajín, s ktorými je potrebné začať negóciácie v kontexte podpisu zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia. Na základe predmetného zoznamu bude Ministerstvo financií SR schopné spracovať potrebné analýzy a odporúčania.

Minister hospodárstva SR Peter Žiga na záver diskusie prezentoval niekoľko aspektov fungovania ekonomickej diplomacie v podmienkach SR. Pripomenul, že 90% spoločností podieľajúcich sa až 85% na exporte SR je v majoritnom vlastníctve zahraničného kapitálu. Ide o veľké spoločnosti, ktoré služby ekonomickej diplomacie využívajú minimálne, ak vôbec, nakoľko potrebný zahraničný servis je v týchto prípadoch spravidla zabezpečený vo vlastnej réžii, resp. v réžii materskej spoločnosti. SR nemá kapacity a ani potrebné nástroje na koordináciu obchodu zahraničných koncernov, je preto potrebné zamerať pozornosť na subjekty, ktoré generujú zvyšných 15% exportu SR – teda MSP. P. Žiga tiež vyjadril myšlienku vytvoriť samostatné zahraničné zastúpenia jednotlivých podnikateľských a profesijných zväzov financovaných priamo zo zdrojov týchto subjektov. K otázkam podpisu obchodných dohôd EÚ s tretími krajinami zostáva P. Žiga skeptický, nakoľko hľadanie spoločnej pozície členských štátov EÚ s rozdielnymi obchodno – ekonomickými záujmami vo vzťahu ku konkrétnej krajine, je značne zdĺhavé. Svedčí o tom aj proces negóciácii s Vietnamom, Singapurom a Japonskom, ktoré trvajú už niekoľko rokov bez zásadnejšieho posunu. P. Žiga tiež zaujal kritický postoj k súčasnému nastaveniu vzdelávacieho systému. Možné východisko vidí v aplikácii modelu participácie súkromných spoločností priamo v procese vzdelávania a teda adresnej príprave absolventov na budúce povolanie.

Rada jednohlasne vzala na vedomie predkladaný materiál Zameranie ekonomickej diplomacie v oblasti bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov do roku 2020 a uložila úlohu členom Rady do 31.1.2017 pripraviť návrhy inovatívnych foriem kapacitného posilnenia ekonomickej diplomacie na budúce rokovanie RVPEI, zhodnotiť potenciál a identifikovať teritória, v ktorých by boli realizovateľné.

Bod 3: Druhá monitorovacia správa o plnení cieľov Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 – 2020

Materiál „*Druhá monitorovacia správa o plnení cieľov Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 - 2020*“, vypracovaný v zmysle bodu B.8 uznesenia vlády SR č. 107/2014 uviedol minister Žiga.

Správa poskytuje informácie o plnení cieľov stratégie vonkajších ekonomických vzťahov v štyroch oblastiach, ktorými sú: obchodno-politické ciele, proinvestičné ciele, ciele v oblasti výskumnej a inovačnej spolupráce so zahraničím a ciele v oblasti jednotnej prezentácie SR. V súlade s prioritným zameraním tejto stratégie je monitorovacia správa zameraná predovšetkým na hodnotenie plnenia cieľov v oblasti podpory exportu, t.j. na obchodno-politické ciele. Podčiarkol, že na základe monitorovania možno konštatovať, že tak ako v roku 2014, aj v roku 2015 sa priebežne plnili všetky tri všeobecné obchodno-politické ciele stanovené už spomínanou stratégiou - konkrétne rast exportu, zvyšovanie počtu exportujúcich firiem a priebežné prijímanie opatrení k zabezpečeniu stabilných dodávok strategických tovarov. Z komentára k plneniu stanovených štyroch špecifických cieľov však vyplýva, že sa nedarí zvýšiť podiel exportu v niektorých komoditných skupinách okrem komodít, akými sú elektrické stroje, prístroje a vozidlá. Bol zaznamenaný mierny 0,2% rast podielu malých a stredných podnikov na celkovom exporte SR, ktorý je ale stále o 2,1% nižší oproti roku 2011. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom exporte SR zostáva stále veľmi nízky a v roku 2015 bol na úrovni 26,8 %.

Na druhej strane vzrástol podiel exportu služieb na exporte SR o 0,8%. Medzi hlavné trendy slovenského exportu naďalej patrí vývoz do EÚ (85,2%) a tiež vysoký podiel 200 najväčších exportérov na exporte SR (72,4%).

Rada jednohlasne schválila predkladaný materiál Druhá monitorovacia správa o plnení cieľov Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 – 2020.

Bod 4: Informácia k implementácii „značky Slovensko“

Minister ZVaEZ SR M. Lajčák informoval členov Rady o ukončení prvej fázy tvorby národného brandingu, ktorého výsledkom je historicky prvá komplexná značka SR s potenciálom jednotnej prezentácie krajiny v zahraničí, ako krajiny dobrých nápadov. Súčasťou príspevku M. Lajčáka bolo premietnutie krátkeho prezentačného videa značky „GOOD IDEA SLOVAKIA“. Používanie a implementácie novej značky SR je pre všetky orgány štátnej správy záväzné. M. Lajčák však zároveň vyzval predstaviteľov podnikateľskej sféry k jej aktívnemu využívaniu a tým šíreniu dobrého mena SR v zahraničí, nakoľko rezort diplomacie ju poskytuje bezodplatne na základe licenčnej zmluvy.

Predmetný materiál bol v rámci rozpravy predložený iba informačne a teda neboli ku nemu prijaté žiadne závery.

Na záver 2. rokovania Rady v roku 2016 spolupredseda Rady, P. Žiga poďakoval zúčastneným za konštruktívny dialóg a diskusiu. Nasledujúce rokovanie Rady sa bude konať v marci roku 2017. Sekretariát Rady bude informovať jej členov o presnom termíne rokovania Rady. Prílohou č.1 „Informácie o priebehu rokovania RVPEI“ sú prijaté závery Rady.

Peter Žiga
minister hospodárstva SR

Miroslav Lajčák
minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí SR